

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRALYI FELSÉG'
 ENGEDELMÉVEL.

XXXXXXXXXX

Nro 40.

Költ Bétsben., Pünkösöd Havának! (Májusnak)
 18-dik napján 1798-dik Elztendőben.,

Német Birodalmi Tudósítások.

A' Rastadti Békességalkunn Tsászári Biztosságot viselő Gróf *Metternich*, Május 2-dik napján, rájok izent a' Fr. Biztosokra, hogy feleljenek már valahára a' Német-Birodalmi Deputátciónak 18-dik Áprilisi írására. Izenete mellé a' Gróf Úr azt a' meg-jegyzést ragasztotta, hogy a' Fr. Követeknek hofszas halgatások éppen meg nem egyez az ő eddig mutatott siet-

T t

ségjekkel, és a' Békességekötést erányzott sürgetésekkel. A' Fr. Ministerek, kése-
delmezéseknek azt az okát adták, hogy
a' Német Deputátzió által eleikbe terjeszte-
tett 18 Tzikkelyeknek meg-fontolgatása,
sok időt kívánt tőlök, hanem más nap tsak
ugyan fognának felelni, a' minthogy által
is küldötték más nap Gróf *Metternich* hez
azon feleletjeket, melynek velejét közlénk
a' múltt postán.

A' Német Birodalom' Camerális Tör-
vényfzéke, egy írását útasította közelebb
a' N. Birodalom Rastadti Deputatziójához,
mely Írásában panaszolkodik, hogy az au-
dientziális száláját el foglalta a' Fr. Kato-
naság, 's ott gyakorolja magát a' karddal
való viaskodásban, és még több szobák'
fel-nyittatását is kívánta, a' melyekben
tánczolhasson. Kívánja a' Törvényfzék,
hogy szabadíttassék meg a' Frantzia Ka-
tonaságtól.

Helvétzidi Tudósítások.

A' Frantzia Katonáknak nehezen esik,
hogy olyan Tartományok ellen hartzoltat-
ják Öket, melyekben már ötfaz eszten-
döktől fogva áll fenn a' demokrátiika igaz-
gatás' formája. — A' Tigurümi (Zürichi)
tó' meljekeinn tusakodó Fr. Katonaság
közzül, az újjabb Híradások szerént, egész
hajókkal szállították a' sebéseket napon-

ként Tigurumba. — Walliserlandban, önként el fogadták a' Lakosok eleintenni az új Konstitútzió: de egy része azoknak ismét oly nyilatkoztatást tett később, hogy csak az Ó Konstitútzió kell neki: azért el's hal.

Angliai Tudósítások.

A' Haza ellen való öszszeesküvésért el fogattatott Személyek, egy új Törvény szerint fognak meg ítéltetni, mely, Hazaárulás' vétkévé tette az oly szándékot 's akaratot, melyel meg-határozta valaki magában, hogy rontására járjon Hazájának.

Ezen el fogattatottaknak írásaikból, több bűnös-társak is tudódtak ki, úgy hogy Minister *Portland* Hertzeg, meg kétféle Személyeknek el fogattatása eránt adott ki erányos parantsolatokat, és ezen parantsolatok között, tsupán magába Manchester Városába negyven küldődött. — Ama nevezetes fogolynak *Oconnor* Arthurnak egy Rokona *Oconnor* Roger, Írlandiában el fogattatott volt ugyan, de ismét szabadon bocsátatott. Akkor mindjárt Londonba szett, 's engedelmet kívánt a' végre, hadd szállhasson fáb Attyafiával Maidstoneban; de az engedelem nyeres helyett meg arestaltatott. *Spence* Tamás nevű Londoni Lakos egy lázzafztó-írást adott ki: Disznók' eledele nevezet alatt. Ezt a' maga

házából vitette el fogva *Portland* Hertzeg,
Ápr. 21-dikénn.

A' Királyi titkos Tanács, naponként,
az Elfogattak' ki-kérdezésében foglalatoss-
kodik.

A' Hadi-dolgokra ügyelő Minister *Wind-
ham* Úr, két rendbéli kívánságot terjesztett
foganatossann Ápr. 20-dikánn az Ország-
gyűlés' Második Táblája' eleibe. 1.) Hogy
rendkívülvaló költségekre adódjék néki a'
kezébe, 1,350 ezer font sterling. 2.) A' Ha-
jóslegények' száma, mely, száz tízezerre
határozódott meg: szaporíttassék még azon
felül, tíz ezerrel.

A' Nagy - Britannia' partjai védelmére
készen álló tengeri fegyveres erő, négy ezer
ágyús - tsónakokkal nevededik, a' mióta,
Schank nevű Kapitány' javaslása szerént,
Anglia' és Skótzia' Kikötőhelyeibenn, a'
Kalmár - hajók' tsónakjaik, jobbára mind
ágyús - tsónakokká változtattatnak.

Nevededni fog derekassan a' szárazon
vitézkedő fegyveres erő is, az önként vál-
lalkozó Polgár Katonakból fel-állíttatandó
Regementek által, melyeknek foganatos
módra lehető formáltatása eránt nagy a'
reménység.

Nagy - Britannia' Lakosinak egyetérté-
se, lehetetlen hogy haszontalanná ne tegye
a' Frantziáknak ezen Ország ellen erány-
zott rontó szándékjokat. Az egyetértést

pedig fundamentomosan lehet már akkor reményleni: midőn maga Sheridan Úr is, a' kit úgy nézhetni, mint második *Foxot*, el multhatatlanul szükségesnek állította azt egy hathatós Beszédében, melyet Ápr. 20. dikán tartott, az Ország-gyűlés' 2-dik Táblája előtt.

Minekutánna t. i. hatalmas ki-fejézéssekkel szólott volna *Sheridan* Úr, említett Beszédében, a' Frantziáknak szinte már természetté vált fenn-héjjazássokról, telhetlenségjeokról, meg-szokott rablásaikról, és zabolátlanságjokról: így buzdította Hazájafiait a' Fr. ák ellen: „Tsupa boszszuállásból való had ez — úgymond — a' melyet most folytatnak ők mi ellenünk, a' mint ezt magok is nyilván mondják önnön Jelentésseikben. Ezen boszszuállásnak mi tsak úgy állhatunk ellent, ha egy szívvé's egy lélekké válunk mindnyájan: 's Konstitúciónk' zászlója körül úgy özfzskapcsoljuk magunkat, mintha tsak egy Sze-mélyt tennénk. — A' valóságos hazai szeretetben áll a' Nemzetnek meg-győzhetetlen erőssége.

Az Orienti és Breszti Frantzia Kikötőhelyek között egy 74 ágyús Fr. lineai hajót vettek el mostanság az Anglusok.

Párisi Tudósítások.

Tengeri dolgokra ügyelő Ministerré nevezte a' Direktórium *Brueys* Contre-Ad-

mirálist, kinek vezérlete alatt érkezett a' Korczirai Hajóssereg, Tulon Városa' Kikötőhelyébe.

A' Direktórium, közönséges adientziát adott Apr. 29-dikén, három külföldi Követeknek, úgymint: a' Római Respublika' rendkívülvaló Követének, Giustiniani Polgárnak; a' Svéd Király' telyes hatalmú Ministerének Báró *Staelnek*; és a' Liguriai Respublika' telyes hatalmú Ministerének *Lupi* Polgárnak. Ezen Ministereket, szokás szerént, a' Külső dolgokra ügyelő Fr. Minister, a' ki most *Talleyrand* Polgár, mutatta be a' Direktóriumnak, 's mindenik Minister be-mutattatása' alkalmatosságával 3 Beszédek tartattak. Egyet mondott t. i. a' Bemutató Minister; más a' Be-mutattatott Követ; 3-dikat pedig a' Direktórium' Elölülője, a' ki most *Merlin*.

Báró *Stael* be-mutattatásakor, így szólott a' Fr. Minister: „Nemely könnyű fellegek emelkedtek vala Svéd-Ország és a' Fr. Respublika között: de ezen két Tartományokat, melyeket, minden időben valamely költsönös hajlandóság kaptsolt egymáshoz, nem maradhattak sokáig el szakadva egymástól. Az előbbeni kedves özfizetartás, ismét meg-újúla csak ugyan végtére: mely meg-újulás örömet okozott a' Fr. Kormányzéknek, annyival is inkább, mivel Báró *Staelnek* telyes hatalmú Mini-

sterre lett választatása, meg-nyugtató záloga a' meg újjított barátság' szívességének. "Ezentúl, hofszasan kiereszkedett *Talleyrand* Minister a' Svéd Minister' ditséreteire, 's a' Fr. Respublikához változhatatlanul bizonyított jó indulatjának magasztalására.

Giustiniani Polgárhoz intézett feleletében a' Direktóriális Prézes, oly igazságot mondott a' régi Római Respublikáról, a' melyet Mások is meg esmérnek: de egyfzersmind a' Fr. Respublikát is forgatják szemek előtt. Azt mondta t. i. *Merlin* a' hajdani Rómaiak' Respublikájáról, hogy azt, a' maga vétkes intézetei; az erköltsök' meg-romlotttsága, és a' bujaságba való el merülés buktatták meg. A' Polgári Társaságok' leg-erősobb bástyáinak állította lenni *Merlin*: a' Hazai szeretetet, a' fundamentúl fel-vett igazságoknak tartósságát, és a' Törvényekhez való ragaszkodást.

Anglia ellen erányzott szándékjokról a' Fr. áknak, hallgatás vagyon mostanság Párisban. A' mely Tudósok Tulonba küldödtek vólt: ismét vízfza-hívattattak Párisba.

Olasz - Országi Tudósítások.

A' Mediólánumi Directoriális Újságok, következő értelmű ki-fejezésekkel hirdették ki az ott mostanság történt, már

tudva lévõ nagy változást: „Megfontol-
vann a' Fr. Direktórium, hogy a' Frantzia
és a' Cisalpina Respublikák között készült
Szövetségnek helybe-hagyásait, nem vette
által még költsönösen egyik Fél a' másik-
tól: némely változásokat szükségese-
ként látott a' tsendességnek helyre-állítására,
a' mely, láttatott fel-bomlani némely ré-
szént a' két (Törvényhozó) Tanátsokban.
Ehez képest, a' Vének' Tanátsának 6 Tag-
jai és a' Nagy-Tanátsnak 3 Tagjai, ki-
vödtek hivataljokból.

A' Cisalpinum Direktórium, egy Hír-
detményt intézett a' Néphez, a' melyben,
buzdítja azt, a' Konstitútzió' szeretetére,
igérvén maga részéről, hogy Ő egész meg-
határozással vagyon annak fenn-tartására,
és igyekezni fog, oly gondolkodás és ér-
zés módját gyökereztetni meg a' Nép kö-
zött, a' milyen meg-kívántatik annak be-
tsületére: ha mindjárt ezenn törekedései
által Ő, a' Státus' alkotmányainak öfzsze-
omlandó darabjaiban, kénytelenítettnek is
koporsóját találni.

Mind Mediolánumban, mind más Vá-
rosaiban a' Cisalpina Respublikának, nagy
a' vígyázás a' Fr. Kiköltözttekre, és mi-
helyt ki-tudódnak: azonnal el fogattatnak.

Genuába, Cisalpinus Követnek, a' né-
hai Politzáj-Minister *Sopransi* Polgár kül-

dődött, *Porro* Polgárnak helyébe, a' ki maga kéredzett el hivataljából.

A' Liguriai Respublika' részéről egy ideig Párisbann bízatoskodott *Bertuccioni* Polgár, nyomos írásokkal érkezett vissza Genuába, 's azolta nagy híre van, hogy egy oly Szövetség állott fel a' Frantzia és a' Liguriai Respublikák között, melynél fogva költsönösen köteleztetnek egymás védelmezésére, 's egymás ellenségének fegyveres kézzel való meg-támadására.

Batáviai Tudósítások.

Valamint Hágában, úgy más részeiben is a' Batáviai Respublikának, el fogadta a' Konstitútziót a' Nép' első gyűléseinek nagyobb része: hanem erre a' Kérdésre nézve: „Meg-maradjon e' a' mostani Törvényhozó Nemzeti-gyűlésnek két harmad része, a' jövő Gyűlésben? nagyon különböző módra nyilatkoztatja magát a' Nép' értelme.

Pári'si rendkívülvaló Batavus Követ-té nevez: a' Hágai Direktórium, *Buyss* Polgárt, 's egy napra 60 forintot rendelt neki. A' Cisalpina Respublikához *Dedem* Polgárt rendelte, tíz ezer forint esztendei fizetéssel; Mádritha pedig *Meyer* Polgárt, húsz ezer forint esztendei fizetéssel.

Elegyes Tudósítások.

Berlinben a' Tudományok' Királyi Akadémiája' gazdaságára egy Kommisszió ügyelt vala ennekelőtte, a' melynek Feje *Wöllner* Úr volt. Most már ezen hivatalból is kiesett *Wöllner* Ex-Minister: mert a' Király, azon Kommisszió' helyébe, egy Direktóriumot állított fel, mely, fog állani: az Akadémia 4 Klaszsisainak Direktoraiból; két Dolgozó Tagokból; és az előbbeni Kurátor helyett, egy oly Elölülőből, a' kinek két voksa lesz. A' Király meg hagyta ugyan az Akadémiánál továbbra is a' Tagok' választása' jussát: hanem a' Tagok' számát 24-re határozta, és maga ez úttal új Tagokká kívánta az Akadémia által fel-vétetni, *Suarez* és *Borgstede* Belső-Tanátsosokat, és *Biester* Bibliothekáriust, kik közzül a' két elsőket az Akadémia' Direktóriumának Dolgozó-Tagjaivá rendelte a' Király. Ezen Direktórium' gondviselése alatt lesz az ezentúl a' Királyi nagy Könyves-ház, és a' Mesterséges művek' 's Emlékeztető pénzek' Kamarája is.

Passwan Oglu' sorsáról különbözők a' Tudósítások: de azért igazak lehetnek, mert a' had' sorsa is gyakran különböző szokott lenni, hol szerentsés, hol szerentsetlen.

Az Algíri Fr. Konzul' története, alig
ha költemény nem volt. -

Magyar-Ország.

Czirczről (Veszprém Vármegyében) Máj.
7. dikenn: — „Het száz elztendő el múlt,
hogy a' Sz. Czifztercziumi Szerzet, es 6
száz, hogy azon Szerzeten lévő Czirczi Apá-
társág fenn áll. Ezen hét és hat száz elzt-
endőbéli Jubileum' emlékezetére ebben az
Apátárságban, jeles Inneplés rendeltetett
29. dik Aprilisre, mely nap reggel hat óra
utánn, Fő-Tisztelendő *Horváth* András So-
pronyi Kánonok Úr, a' reggeli nagy Mi-
sét el énekelvén, 8 óra tájhann a' Szom-
széd Helységekből egynehány ezer ember
öszfe-gyülekezett: kilentzedfélkor, ama'
híres Orátor Fő-Tiszt. Szekhelyi *Majláth*
Antal Úr, Pápóczi Prépost, és Györi Ká-
nonok, szép Magyar Prédikáziót tartott,
mely utánn a' Fejérvári Püspök Úr Ö Ex-
cellentziája, a' Klastrom körül Proczez-
fziót vivén, a' nagy Misét minden pompá-
val szolgáltatatta ki. Két fertály egyre F. T.
Rátothi Prépost *Paintner* Mihály Úr, né-
metül prédikállott, mindeneknek méltó meg-
elégedesére, meg-bizonyítván, hogy ama'
nevezetes *Majláth* Prépost Úrnak az ékes
szóllásban érdemes Tanítvánnya, és követő-
je legyen. Dél utánn, a' Rátzkevi Apátúr,
es Veszprémi Kánonok F. T. *Kapuvári* An-

tal Úr által tartatott Vetsernyével azon napon az ájtatosság el végeződött. Az egész hétenn által a' reggeli órákban a' Szentség előtt a' Szerzetes Atyák imádkoztak: és különbkülönbféle T. T. Vendégek Énekes-Miséket tartottak. Tegnap pedig egy hálaadó fontos német prédikáció, melyet a' Helységbéli Sub-Prior P. *Togniola* Henrik mondott, és egy nagy Mise, melyet a' már említett Rátothi Prépost Úr éneklett el, fejezték bé ezen jeles ájtatosságot."

Béts.

A' múltt Hétfönn, mustrája vólt a' Magyar Királyi Testörzö Ns Seregnek, Alsó-Ausztria' Kommendánsza, Gróf *Kinsky* Feldmarsall előtt, kit a' végre méltóztatott Fels. Urunk ki nevezni maga Bíz-tosának.

Kedden estve, első tüzi mesterséges játékát adá az idén *Stuver* a' Prater nevezetű erdőben, hová, mivel igen szép estve vólt, nagy számú Nézők gyűltek ösfze. Jelen vóltak öt Fő-Hertzegek is. A' Grátziáknak, a' Gyönyörűség' Szigetében való mulatássok, igen eleven és kellemetes különbkülönbféle színű 's tartós ragyogási tüzekkel vólt ábrázolva.

* * * * *

Egy néhai derék Fr. Tudósnak az Ifjabbik *Racinnak*, *A' Vallás* nevű betses munkájáról jelentettük a' múltt postán, hogy az, magyar Versekbe vagyon által fordítva: de a' Tudósításból el maradt vala még egy rész, mely is így következik:

Éppen nem tzelom Prenumerátzióval terhelni az Erdemes Közönséget; tsak előre való jelentést kérek az ezt meg szerezni kívánóktól egy Hónap alatt, az alább meg-nevezett helyeken; tsak azért, hogy meg-határozhassam a' nyomtatandó Exemplároknek számát; szükség felett való Könyvekkel ne terheljem az Országot; más Könyvekre, és leg-közelebb a' Virgilius Éneissére meg-kívántató tsekély tehetségemet, a' rakásban álló Exemplárokna'k uzsorát soha nem fizető Bankójába bé ne tegyem; különben is kitsiny tanuló háza-mat vélek ne szűkítsem; és ama' M. Könyv-írók' kegyetlen sorsára ne jussak, hogy még élvén, a' mojoktól, és férgektől meg-emész-tetni lássam magamat.

Ezen munka, írásban tizenkilentz árkus; nyomtatásban mennyi lesz nem tudom; de úgy látom a' Typografus' kívánságából, hogy 34, leg feljebb 40 krajtzárokna'l többre az áranem fog menni. Szentül fogadom az Erd. Közönségnek, hogy én egy krajtzárt is költségemen felül nyerni nem kívánok. Elég nyereség nékem az a' gyönyörűség, melyel ezen Munká-nak minden sora' fizetgették az én fáradsá-

gomat, rövidítették unalmas ó-áimat; leg-
gazdagabb jutalom nékem, ha ezen munkám
örökös zálog lesz az arról, hogy én vagyok

Az Erdemes Közönségnek (: N Körös Apr.
28 - dikánn.:)

Valamiben használó szolgája
Kováts József N. Körösi.
Prédikátor.

A' szokott jutalom mellett, a' jelentést
bészédő Urak ezek lesznek:

Bétsben, a' Magyar Hírmondó Kiadói.
Felső-Baranyában, T. Pred. Pólya János;
Alsó-Baranyában, T. P. Peleskei János; Ó-
Budán, T. Dobos István; a' Batskaban T.
T. Gözon József és Szalai István; Debretzen-
ben Bibliothékárius Tóth Ferentz; Eny den;
Prof. T. Benkő; Győrben, Szolgabíró Nagy
János; Késmárkon, Prof. T. Asboth; Kesz-
helyen, Prof. Pethe; Kolosváron T. Prof.
Szathmári; Szebenben, T. Pápai; Szigeten,
T. Gáti; Szathmáron, T. Nemeti, Losontzon,
T. Rozgonyi; Pápán T. Marton; Pósonban
T. Prof. Fábri; Pesten T. Préd. Bathory és
Prof. Schedius; Patakon Prof. Kövi és Tóth
Mihály; Komáromban, T. Préd. Farkas;
Somogyban, T. Budai István — Urak; és
N. Körösön magam.

(A' mustrául felhozott Magyar Versek-
ben, két hibát ejtett a' Betűszedő, két so-
rokban, melyeket, jól így kell olvasni:
Hol májd mikor tsiripolnak, a' ~~fr~~ szerek rin-
gatják

és

Ehen sohajt a' leg-drágább ízű ételek mellett)

Tudománybéli Tudósítás. (Pestről)

Azon már közönségesen esmeretes Magyar Versírói munkának, melyet ezelőtt négy esztendővel *Semminél több valami* nevezet alatt Világ' eleibe botsátottam, Második Darabja, illetén név alatt: *Mátyási József Verseinek folytatása*: a' Királyi Könyvvisgálás által is helybe hagyatván, tökéletessen készen vagyon. Nem volna azért egyéb hátra, hanem hogy az első Darabnak Előljáró Beszédjében tett ígérem szerént, ezzel is Erd. Olvasóimnak kedveskedném. De mivel az Első Darabnak, ha szintén a' maga ki-adásáért nagy részben eleget tett is, nem lehetett az a' szerentséje, hogy az u'ánna következő ki-jövését segíthesse, 's következésképpen a' Szerzője is magától, mint a' sok gyermekű Szülék az utóbbiaknak nevelésekre, elégtelenebb a' másodikra, mint vólt az Elsőre: ezen okból kívántam azt a' Verseken gyönyörködő Nemés Olvasóknak előre mutatandó kegyességekbe ajánlani. Ennek mint nem tsak eredeti, hanem a' mellett jókora nagyságú Könyvnek, mind előre, mind annakutánna rendes árra lesz 51 xr. Az ezen meg-határozott sum-

mát pedig ne talán felül haladó önként való segedelem, (ha ugyan azon képzelhető nemes szívűség egyfzersmind történhető tsuda is) függeni fog kinek kinek anyai nyelvünkhöz, és pallérozódásunkhoz viseltető buzgóságától és szabad tetfzésétől. A' kik ezen áldozatok között: akármelyiket tenni kívánják, méltóztassanak azt vagy magamhoz a' Bástya-útszában 275-dik szám alatt, vagy Ó-Budai Könyvkötő Nemzetes Kis István Úrnak a' Pesti belső Városi Fő-piaztzon lévő könyves boltjába küldeni. Én pedig mihelyt magamat elegendőnek tapasztalándom, azonnal tudni és telyesíteni is fogom tartozás és háladosságbéli kötelességeimet.

Mátyási József.

Küldünk tóldalékul egy fél árkuşt a' Pannoniae Luctus nevű Könyvetskéből, melyet igyekeztünk tökéletessen ki adni, szorgalmatossan egybe-- hasonlítván annak két írott Exemplárjait, melyek között egy-egyiket a' Kiadó Úr, Nagy nevű Veszprémi Orvos-Doktor buzgó Hazánkfia küldött fel hozzánk; a' másikat pedig, itt Bétsben egynehány napokig tartott mulatása alatt írta volt le egy szép reménysegű Hazánkfia T. Jezernitzky Ferentz Úr, ki most a' Jenai Akademiában folytatja tanulását.